

Metodyka badań herpetologicznych na potrzeby projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura2000 PLH180026 Moczary

Maciej Bonk

I. Ogólne ustalenia metodyczne wykonania terenowych prac inwentaryzacyjnych i monitoringowych.

Prace terenowe zostaną wykonane w okresie od początku maja do końca lipca 2015 r. Przewiduje się przeprowadzenie trzech kontroli terenowych. Obserwacje będą prowadzone wizualnie, a w miarę potrzeb (zbiorniki głębokie, silnie zarośnięte lub zamulone), uzupełniane o odłowy za pomocą siatki herpetologicznej. Odnotowywane będą spostrzeżenia dotyczące gatunków płazów stanowiących przedmioty ochrony w obszarze (kumak górski, traszka karpacka) oraz pozostałych gatunków płazów wymienionych w załączniku II Dyrektywy siedliskowej. W każdym zbiorniku badana będzie obecność osobników dorosłych, osobników młodocianych, kijanek i jaj. W przypadku kumaka górskiego notowane będą głosy godowe samców i liczba zauważonych/odłowionych pakietów jaj. Nie będzie ustalana liczba jaj traszek, gdyż wymagałoby to stosowania metody inwazyjnej (odwijania liści, którymi samice je zawijają). Miejsca rozrodu płazów zostaną przedstawiane na podkładzie ortofotomapy dostarczonej przez RDOŚ w Rzeszowie, uzupełnionej o kontury wydzieleń leśnych i działek ewidencyjnych. Lokalizacja tych miejsc zostanie zarejestrowana za pomocą odbiornika GPS w postaci współrzędnych geograficznych w układzie PL-1992.

II. Metodyka prac inwentaryzacyjnych w Obszarze.

Celem identyfikacji potencjalnych miejsc rozrodu i metamorfozy płazów spenetrowany zostanie cały obszar pod kątem występowania przydatnych dla płazów zbiorników wodnych. Będą lokalizowane zbiorniki różnego rodzaju, na tyle trwałe, aby rozród i metamorfoza mogły się odbyć przynajmniej raz na kilka lat. W szczególności zostaną odszukane, zweryfikowane i skontrolowane dotychczas rozpoznane miejsca rozrodu płazów, wykazane na warstwach tematycznych przekazanych przez RDOŚ w Rzeszowie. Jeśli w pierwszych kontrolach zostanie stwierdzona obecność wszystkich płazów z Załącznika II DS. występujących w Karpatach, na tych stanowiskach kontrole nie będą kontynuowane, za wyjątkiem położonych w obrębie transektów monitoringowych. Wynikiem prac inwentaryzacyjnych będą wypełnione karty obserwacji gatunku w obszarze oraz miejsca występowania płazów na warstwach SHP oraz mapach w wymaganej skali.

III. Metodyka prac monitoringowych.

Przy ocenach stanu zachowania gatunków płazów na stanowiskach monitoringowych przewiduje się zastosowanie metodyki przedstawionej w podręcznikach GIOŚ dla płazów górskich (wymienionych w części końcowej), z modyfikacjami wynikającymi ze specyfiki obiektu, przede wszystkim jego niewielkiej powierzchni. Zamiast stosowanej tam siatki kwadratów zakłada się wyznaczenie transektów w miejscach istotnych dla zachowania gatunku w nie pogorszonym stanie, w liczbie nie mniejszej niż dwa. Każdy z transektów o długości 1 km, mogących stanowić linię łamaną, będzie posiadał szerokość 60 m, po 30 m z obu stron osi. Zostaną one zlokalizowane poprzez podanie współrzędnych punktów

początkowego i końcowego oraz punktów załamania. Wybór transektów nastąpi po przeprowadzeniu pierwszej kontroli w Obszarze i przeanalizowaniu jej wyników. Założone zostaną one podczas drugiej kontroli terenowej i wówczas będą przeprowadzone pierwsze obserwacje monitoringowe. Powtórne obserwacje na powierzchniach monitoringowych dokonane zostaną podczas trzeciej kontroli terenowej. W ocenie ogólnej uwzględnione zostaną wyniki obserwacji zebrane podczas pierwszej kontroli zbiorników, które znalazły się w obrębie transektów. Podczas prac monitoringowych w trakcie drugiej i trzeciej kontroli, będą notowane również spostrzeżenia dotyczące pozostałych gatunków płazów z załącznika II DS.

Ponieważ podręczniki GIOŚ nie zawierają kryteriów oceny stanu populacji i stanu zachowania siedlisk gatunków płazów, poza określonym w części ogólnej zakresem, notowane będą spostrzeżenia dotyczące obecności lub braku gatunku stanowiącego przedmiot ochrony oraz czy odbywają one rozród w danym zbiorniku. Ocenę stanu zachowania siedlisk gatunków wstępnie proponuje się oprzeć na kryterium stosunku liczby zbiorników zasiedlonych przez dany gatunek do ogólnej liczby zbiorników w transektach.

Uszczegółowiona propozycja kryteriów oceny stanu ochrony gatunków będących przedmiotami ochrony w Obszarze, zostanie przedstawiona do akceptacji RDOŚ w Rzeszowie po przeprowadzeniu trzeciej kontroli i przeanalizowaniu wyników prac terenowych.

Wynikiem prac monitoringowych będą wypełnione karty obserwacji gatunku na stanowisku, a stan ochrony gatunku na stanowisku zostanie uzupełniony/zweryfikowany po zaakceptowaniu uszczegółowionej propozycji kryteriów oceny.

A. Karta obserwacji dla stanowiska (taka sama w przypadku inwentaryzacji i oceny stanu ochrony).

Transekt (dotyczy oceny stanu ochrony) _____
 Stanowisko nr _____ Data _____ GPS _____ Fot. _____
 Cechy: stałość (monitoring górski* _____ *T. cristatus** _____), jakość wody wysoka, średnia, niska, zanieczyszczona, powierzchnia _____
 Zacienienie _____ Wpływ ryb brak, możliwy, umiarkowany, silny, jakość środowiska lądowego dobre, średnie, złe, izolowane, zarośnięcie lustra wody _____ wpływ ptaków wodnych _____ liczba zbiorników w promieniu 500m _____ pływiczny _____
 Otoczenie _____
 Perspektywy ochrony _____
 zagrożenia _____

gatunek	N dorosłych	N jaj	N juw	N larw	Zachowania godowe (tak/nie)	uwagi
<i>Salamandra salamandra</i>						
<i>Triturus cristatus</i>						
<i>Mesotriton alpestris</i>						
<i>Triturus montandoni</i>						
<i>Triturus vulgaris</i>						
<i>Bombina variegata</i>						
<i>Bombina bombina</i>						
<i>Pelobates fuscus</i>						
<i>Bufo bufo</i>						
<i>Bufo viridis</i>						
<i>Bufo calamita</i>						
<i>Hyla arborea</i>						
<i>Rana temporaria</i>						
<i>Rana arvalis</i>						
<i>Rana dalmatina</i>						
<i>Rana esculenta</i>						
<i>Rana lessonae</i>						
<i>Rana ridibunda</i>						
<i>Rana sp.</i>						
<i>Pelophylax sp.</i>						

Notatki (zagrożenia, oddziaływania, inne gatunki chronione, gatunki obce, informacje o pogodzie):

B. Karta dla obszaru.

Data kontroli _____

Gatunek traszka karpacka/kumak górski _____

Wskaźniki stanu populacji:

Liczba zbiorników, w których stwierdzono rozród gatunku _____

Liczba zbiorników, w których stwierdzono obecność gatunku _____

Wskaźniki stanu siedliska:

Liczba wszystkich zbiorników _____

Liczba zbiorników stałych _____

gatunek	N dorosłych	N jaj	N juw	N larw	Zachowania godowe (tak/nie)	uwagi
<i>Salamandra salamandra</i>						
<i>Triturus cristatus</i>						
<i>Mesotriton alpestris</i>						
<i>Triturus montandoni</i>						
<i>Triturus vulgaris</i>						
<i>Bombina variegata</i>						
<i>Bombina bombina</i>						
<i>Pelobates fuscus</i>						
<i>Bufo bufo</i>						
<i>Bufo viridis</i>						
<i>Bufo calamita</i>						
<i>Hyla arborea</i>						
<i>Rana temporaria</i>						
<i>Rana arvalis</i>						
<i>Rana dalmatina</i>						
<i>Rana esculenta</i>						
<i>Rana lessonae</i>						
<i>Rana ridibunda</i>						
<i>Rana sp.</i>						
<i>Pelophylax sp.</i>						

Poza wskazanymi wyżej wyszczególnieniami, prace będą prowadzone zgodnie z metodyką zaprezentowaną w opracowaniach:

Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. 2012 (red.) Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część trzecia. Biblioteka Monitoringu Środowiska.

Bonk M., Sochacki J. 2012b. 2001 Traszka karpacka *Lissotriton montandoni* (Boulenger, 1880) w Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red): Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część III GIOŚ.

Bonk M., Sochacki J. 2012a. 1193 Kumak górski *Bombina variegata* (Linnaeus, 1758) w Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red): Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część III GIOŚ.